

Sygn. akt. I C 726/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 03 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Chomiuk

Protokolant: st. sekr. sąd. Iwona Bierkat

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2015 r. w S.

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Zakładu Karnego w S.

o zapłatę

I. Zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Zakładu Karnego w S. na rzecz P. S. kwotę 2.000 (dwa tysiące) zł z ustawowymi odsetkami od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty,

II. W pozostałej części powództwo oddala,

III. Odstępuje od obciążania P. S. kosztami zastępstwa procesowego należnymi na rzecz Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa zastępującej Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Zakładu Karnego w S., a nadto odstępuje od obciążania P. S. obowiązkiem zapłaty na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 726/10

UZASADNIENIE

P. S. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Zakładu Karnego w S. kwoty 82.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a w tym kwoty 22.000 zł tytułem zadośćuczynienia za brak możliwości wywiązywania się przez powoda z obowiązku alimentacyjnego przez okres pobytu powoda w Zakładzie Karnym w S., kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za poniesione straty materialne ze względu na uniemożliwienie powodowi przez pozwanego podjęcia zatrudnienia, oraz kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za poniesione straty w związku z uniemożliwieniem podniesienia kwalifikacji zawodowych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazywał, że od 2005 roku z krótkimi przerwami przebywa w Zakładzie Karnym w S., zaś ostatni okres długotrwałego pobytu powoda w ZK S. przed wniesieniem pozwu miał miejsce w okresie od maja 2008 roku do listopada 2009 roku. Przyczyną pobytu powoda w Zakładzie Karnym w S. były czynności procesowe, których przewidywanego czasu trwania powód nie był w stanie określić. Wskazywał, że wielokrotnie w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w S. występował do dyrektora zakładu z wnioskami o zatrudnienie, każdorazowo otrzymując odpowiedź negatywną umotywowaną przewidywaną krótkotrwałością pobytu powoda w Zakładzie Karnym w S.. Powód podkreślał, że dyrektor zakładu stwierdzał w odpowiedziach na wnioski, że czas przyuczenia powoda do zawodu i przeprowadzenia niezbędnych badań może przekraczać okres pobytu powoda w jednostce. W argumentacji dyrektora jednostki miały się pojawiać także stwierdzenia, że jednostka jest przeznaczona dla recydywistów penitencjarnych w związku z czym odmawiał zatrudnienia powoda ze względu na możliwe ryzyko, przy czym jak wskazywał powód według jego wiedzy osoby z grupą P byli przez Zakład Karny w S. zatrudniani. Takie postępowanie pozwanego powód określał jako sprzeczne z przepisami k.k.w. oraz przepisami Konstytucji RP. Godzi to także w godność powoda i dyskryminuje go jako osobę pozbawioną wolności. Powód podnosił także, że ciążył na nim obowiązek alimentacyjny,

zaś pierwszeństwo przy zatrudnieniu tego typu osób wynika z przepisów k.k.w. Pozwany, zdaniem powoda, nie dawał mu szansy na powrót do normalnego funkcjonowania, resocjalizacji przez pracę, a także nie występował w przyszłości na drogę przestępstwa, gdyż uniemożliwiał mu uzyskanie dochodów pozwalających na spłatę stale rosnącego zadłużenia alimentacyjnego. Zdaniem powoda Zakład Karny powinien mu zapewnić takie warunki, aby powód mógł podjąć zatrudnienie, gdyż w przeciwnym wypadku po opuszczeniu Zakładu Karnego jego zadłużenie będzie na tyle wysokie, że nie będzie możliwa jego realna spłata, także ze względu na posiadany przez powoda stopień niepełnosprawności. Pozwany zaniedbując swoje obowiązki w tym zakresie winien zatem zadośćuczynić powodowi za zaniedbania lub bezprawne działanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Jako podstawę żądania powód wskazywał art. 417 k.c. wskazując, że kwota zadośćuczynienia winna odpowiadać okresowi, w którym powód nie miał możliwości świadczenia pracy i wysokości alimentów należnych od powoda za ten okres. Powód podawał także, że stwierdzono u niego silną nerwicę wymagającą długotrwałego leczenia psychiatrycznego i zażywania leków psychotropowych, zaś diagnozy lekarskie wskazują na fakt powstania powyższych dolegliwości w okresie osadzenia, jak również wskazał na możliwe dalsze poważne schorzenia psychiczne w przyszłości. Zdaniem powoda na jego stan zdrowia mogło mieć wpływ zaniechanie i bezprawne działanie pozwanego polegające na uniemożliwieniu powodowi podjęcia zatrudnienia i podwyższenia kwalifikacji zawodowych

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa reprezentowany przez Zakład Karny w S. wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Zdaniem pozwanego pozew nie zawiera jakiegokolwiek argumentacji, która umożliwiłaby uwzględnienie powództwa na podstawie przepisów art. 417 k.c. oraz 23 i 24 k.c. wskazanych przez powoda. Pozew nie zawiera także argumentacji uzasadniającej uwzględnienie powództwa na podstawie art. 448 k.c. Pozwany wskazywał, że powód powinien przede wszystkim wykazać, że doszło do naruszenia w opisywanej przez niego sytuacji dóbr osobistych. Wskazywał w tym zakresie, że przepis art. 121 § 1 i 3 k.k.w. wskazują na obowiązek zapewnienia skazanemu pracy jedynie w miarę możliwości, przy czym zatrudnienie skazanego następuje za zgodą i na warunkach określonych przez dyrektora zakładu karnego, zapewniających prawidłowy przebieg odbywania kary pozbawienia wolności. Pozwany przyznawał, że powód składał kilkakrotnie prośby o zatrudnienie jednak zostały one rozpoznane dla powoda negatywnie ze względu na przyznaną mu przez komisję penitencjarną klasyfikację (...), co oznacza osobę odbywającą karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego po raz pierwszy. Pozwany podnosił, że powód przebywał w Zakładzie Karnym w S. jedynie okresowo, w związku z udziałem w czynnościach procesowych. W Zakładzie Karnym w S. do zatrudnienia kierowani są przede wszystkim osadzeni zakwalifikowani do odbywania kary w zakładzie karnym dla recydywistów penitencjarnych, co następuje na podstawie Zarządzenia Wewnętrznego nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego w S. z dnia 1 grudnia 2004 roku w sprawie organizacji zatrudnienia i wykonywania przez osadzonych prac o charakterze porządkowym i pomocniczym na terenie ZK w S.. Pozwany podkreślał, że także skargi powoda na negatywne decyzje w przedmiocie zatrudnienia zostały przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W. uznane za bezzasadne. Powód przy tym nie był zakwalifikowany do odbywania kary w zakładzie karnym typu półotwartego, a jedynie skazani posiadający taką kwalifikację mogą pracować poza terenem jednostki w systemie bez konwojenta (art. 91 ust. 2 k.k.w.), dlatego też powód nie mógł być skierowany do zatrudnienia poza terenem jednostki (§ 113 i 117 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 roku w sprawie sposobów ochrony jednostek penitencjarnych SW). Pozwany wskazał także, iż w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w S. powód uczestniczył w kursie ogólnobudowlanym organizowanym w jednostce w okresie 22 listopada 2010 roku do 21 stycznia 2011 roku.

Postanowieniem z dnia 5 maja 2011 r Sąd do przedmiotowej sprawy przyłączył sprawę z powództwa P. S. przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w S. o odszkodowanie i zadośćuczynienie celem łącznego ich rozpoznania. (sygn. akt IC 80/11)

W tej sprawie P. S. domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Zakładu Karnego w S. kwoty łącznie 120.000 złotych wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z czego:

- kwota 20.000 zł miała stanowić zadośćuczynienie za naruszenie godności i prawa powoda do intymności, poprzez niezastosowanie art. 110 § 2 k.k.w. i osadzenie powoda w celach nie spełniających normy powierzchniowej 3 m² na każdego osadzonego przez okres ponad 3 miesiące;

- kwota 30.000 zł dotyczyła zadośćuczynienia za nakłanianie osadzonych przez wychowawcę oddziału (...) do tego, aby składali niezgodne z prawdą oświadczenia, iż są osobami niepalącymi, a następnie osadzanie ich w celach dla osób niepalących tytoniu, mimo świadomości, że osoby te w dalszym ciągu będą paliły, co powodowało konflikty pomiędzy osadzonymi, a tym samym naruszenie przepisu art. 110 § 4 k.k.w.;

- kwota 30.000 zł dotyczyła zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda w postaci jego zdrowia poprzez osadzanie powoda z osobami palącymi, pomimo wiedzy co do okoliczności, że P. S. jest osobą niepalącą;

- kwota 20.000 zł dotyczyła zadośćuczynienia za naruszenia swobody wyznania powoda oraz jego dyskryminację ze względu na jego wyznanie przez pracowników Służby Więziennej w osobach wychowawców oddziału (...)

- kwota 20.000 zł dotyczyła zadośćuczynienia i odszkodowania za szkodę wyrządzoną na skutek niedopełnienia obowiązków kwatermistrzowskich w zakresie wydawania osadzonym przysługujących im środków czystości do utrzymania higieny i porządku w celach i sanitariatach, narażając tym samym powoda na utratę zdrowia przez brak możliwości dbania o należyłą higienę i czystość w pomieszczeniach.

Powód żądał ponadto zasądzenia od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazywał, że przebywał na oddziale(...) w okresie od kwietnia do listopada 2010 roku. Wskazywał, że w tym okresie był przez pozwanego osadzony w przeludnionej celi, co doprowadzało do licznych konfliktów pomiędzy współosadzonymi na różnym tle. Wskazał m.in. na konflikty dotyczące miejsca do spożywania posiłków, miejsca do poruszania się w celi. Powód wskazywał, iż problemem było również palenie papierosów przez osoby przebywające w celach dla niepalących. Zachowanie pozwanego doprowadziło do konfliktów pomiędzy powodem, a innymi osadzonymi na tle palenia, niedopałków, szkodliwości dymu oraz dotyczących powoda kwestii wyznaniowych. Wychowawca miał natomiast lekceważyć uwagi w tym zakresie. Miał także negatywnie wypowiadać się na temat religii powoda. W Zakładzie Karnym w S. miano nie wywiązywać się również z obowiązków w zakresie właściwego przeprowadzania spacerów, jako że nie stosowano zasad odseparowania osób palących od niepalących, co także miało powodować konflikty między osadzonymi. Konflikty miały narażać powoda na ewentualną odpowiedzialność karną. Powód twierdził również, że wielokrotnie zgłaszał administracji jednostki żądania dotyczące umieszczenia go w celi spełniającej kryterium powierzchniowe co pozostało bez odpowiedniej reakcji. Podobnie zastrzeżenia powód zgłaszał co do wywiązywania się jednostki z obowiązków w zakresie zapewnienia osadzonym odpowiedniej ilości środków czystości i higieny, które miały być wydawane w niewystarczającej ilości. Jakikolwiek uwagi w tym zakresie zgłaszane administracji Zakładu Karnego nie przynosiły rezultatów. Powyższe okoliczności, zdaniem powoda świadczą o naruszeniu przez pozwanego przepisów odnoszących się do warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Powód wskazywał także na niewłaściwe postępowanie pozwanego polegające na nakłanianiu osadzonych do składania fałszywych oświadczeń, o tym czy są oni osobami palącymi, co w efekcie prowadziło do licznych konfliktów i mogło narażać powoda na odpowiedzialność karną.

W odpowiedzi na przedmiotowy pozew, Skarb Państwa reprezentowany przez Zakład Karny w S. wnosił o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany kwestionował osadzenie P. S. w celach nie spełniających kryterium powierzchniowego. Potwierdzał liczne skargi powoda składane w toku pobytu na oddziale(...), jednak wskazywał, że każda z nich okazywała się być bezzasadną. W szczególności wskazywał, że nie znajdują potwierdzenia zarzuty powoda odnośnie niezgodnego z obowiązującymi regulacjami rozdziału środków czystości i higieny osobistej, gdyż są one wydawane raz w miesiącu zgodnie z rozdzielnikiem. Ilość wydawanych środków czystości jest przy tym uzależniona od aktualnych stanów magazynowych oraz dostosowywana do liczby cel mieszkalnych na oddziale. Pozwany podkreślał,

że ilość środków higieny jest zgodna z obowiązującym w tym zakresie rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku. Pozwany negatywnie ustosunkował się również do zarzutów powoda dotyczących braku odseparowania osadzonych palących w czasie spaceru na wolnym powietrzu. Wskazywał, że obowiązujące w tym zakresie Zarządzenie Wewnętrzne Dyrektora Zakładu Karnego nr 18 z dnia 23 marca 2011 roku zezwala na palenie wyrobów tytoniowych podczas przeprowadzania spaceru. Podkreślał także, że osoby osadzone są umieszczane w celach dla osób palących i niepalących zgodnie ze złożonymi przez nich deklaracjami w tym zakresie, zaś nakłanianie osadzonych pozwany traktował jako nie odpowiadające rzeczywistości ze względu na fakt wyodrębnienia w ZK S. cel dla osób palących i niepalących. Twierdził, że administracja zakładu dokłada wszelkich starań, aby zapobiec używaniu wyrobów tytoniowych w celach mieszkalnych dla osób niepalących. Pozwany wskazywał również, że powód pomimo powoływania się przy okazji swych żądań na przepisy art. 417 w zw. z art. 416 k.c. nie wykazał powstania szkody, a także nie wykazał związku przyczynowego pomiędzy wskazanymi okolicznościami a doznaną hipotetycznie szkodą. Podkreślał także, że szkody spowodowane z winy organów Skarbu Państwa dla przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa uwarunkowane są bezprawnością zachowania polegającą na działaniu bądź zaniechaniu sprzecznym z obowiązującymi przepisami prawa, a także kolidującymi z obowiązkami wynikającymi z ogólnie przyjętych w danym społeczeństwie i w określonym czasie zasad współżycia. Z ostrożności procesowej wskazywał jednak, że powód nie wykazał przesłanek do zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych, do których należy nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie naruszydźciela. Podkreślał, że w polskim systemie prawa przy krzywdzie wyrządzonej naruszeniem dóbr osobistych dominującą rolę odgrywają środki ochrony o charakterze niemajątkowym przewidziane w art. 24 k.c. Wskazywał, że co prawda w systemie prawa funkcjonuje art. 448 k.c. umożliwiający zasądzenie na rzecz pokrzywdzonego zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, jednak podkreślał on jedynie fakultatywność zastosowania przez Sąd tego środka.

Pismem z dnia 20.03.2012 r (k. 907 – 909v, k. 920 – 920v) powód sprecyzował swoje powództwo wskazując, iż domaga się zapłaty zadośćuczynienia i odszkodowania za doznane krzywdy i szkody moralne – naruszenie dóbr materialnych powoda w postaci zdrowia, godności, wizerunku poprzez:

- osadzenie powoda w celach dla osób palących wbrew jego woli z osobami palącymi w okresie 2009 – 2010r, narażając tym samym powoda na uszczerbek na zdrowiu, jak również przyczyniając się do konfliktów z innymi osadzonymi, co skutkowało powstaniem nerwicy u powoda i koniecznością podjęcia leczenia psychiatrycznego – z tego tytułu powód domaga się kwoty 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia,

- brak możliwości korzystania przez powoda z dobrodziejstwa spaceru ze względu na nieuregulowanie sytuacji dotyczącej oddzielenia cel palących od niepalących w miejscu odbywania się spaceru – z tego tytułu powód domaga się kwoty 25.000 zł,

- brak zapewnienia właściwych warunków higieny w celach przez nie wydawanie środków czystości i narażenie tym samym na utratę zdrowia powoda i możliwość powstania różnego rodzaju schorzeń w tym zakaźnych, w okresie 2010 – 2011 r podczas pobytu powoda na oddziale (...) - z tego tytułu powód domaga się kwoty 35.000 zł,

- osadzenie powoda w celach nie spełniających norm metrażowych na jednego osadzonego w celi(...)i w celach na oddziale(...), w bardzo złych warunkach socjalno – bytowych, nie zapewnienie warunków intymności w celach na oddziale czwartym pawilonu B wskutek braku wydzielania kącika sanitarnego , brak szafek na ubrania i żywność, brak możliwości korzystania z zajęć świetlicowych, na oddziale (...), obowiązek nałożony przez wychowawcę, a polegający na sprawowaniu opieki nad współosadzonym ze znacznym stopniem niepełnosprawności S. R. - z tego tytułu powód domaga się kwoty 40.000 zł,

- dyskryminację powoda w dostępie do kursów , uniemożliwienie powodowi podjęcia pracy na terenie zakładu karnego w latach 2008 – 2012, a tym samym uniemożliwienie powodowi spłaty zadłużenia alimentacyjnego i lożenia na małoletnie dzieci - z tego tytułu powód domaga się kwoty 60.000 zł,

- poniżające traktowanie, obrazę uczuć religijnych powoda w obecności współosadzonych, dyskryminacje powoda ze względów wyznaniowych - z tego tytułu powód domaga się kwoty 60.000 zł.

Pozwany wnosił o oddalenie tak sprecyzowanego powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu. (k. 969 – 970)

Sąd ustalił, co następuje:

P. S. w Zakładzie Karnym w S. przebywał w okresie od 26.05.2005 r do 25.09.2006 r, od 13.06.2007 r do 8.01.2008, od 18.06.2008 r do 28.10.2009, od 16.04.2010 r do zakończenia kary. (akta osobowe powoda część B – karta początkowa k. 119, notatka k. 130 akt sprawy IC 80/11)

W chwili wniesienia pozwu P. S. był zaliczony do lekkiego stopnia niepełnosprawności. Przy czym niepełnosprawność orzeczono do dnia 05.08.2012 r (k. 10- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności). Na mocy kolejnego orzeczenia powód został zaliczony do lekkiego stopnia niepełnosprawności do dnia 14.08.2015 r. (k. 1198 - orzeczenie o stopniu niepełnosprawności)

W dniu 24.11.2008 lub 2009 r (wpis nieczytelny) powód zadeklarował, iż jest osobą niepalącą. (akta osobowe powoda część B – karta początkowa k. 119, k. 1032) W dniu 24.11.2009 r powód złożył wniosek o zakwaterowanie go w celi z osadzonymi nieużywającymi wyrobów tytoniowych. (k. 1062) Oświadczenia powoda znajdowały się w jego aktach osobowych. Mimo to po umieszczeniu powoda w celi nr 310 przeznaczonej dla osób niepalących razem z powodem osadzeni zostali skazani palący wyroby tytoniowe. Skargi osób niepalących przebywających w tej celi, w tym powoda nie były uwzględniane przez pozwanego. W miejscu przeznaczonym do odbywania spacerów przez skazanych zgodnie z zarządzeniem dyrektora zakładu możliwym było palenie wyrobów tytoniowych. Miejsce spacerowe nie było podzielone dla osób palących i niepalących. W związku z tym pomiędzy skazanymi palącymi i niepalącymi dochodziło do konfliktów. Część z osadzonych, w tym P. S. rezygnowało w związku z tym ze spacerów. (zeznania świadków: M. K. k. 289v – 290, S. K. k. 290 – 291, R. L. k. 1115v – 1116v, J. O. k. 1117v – 1118, P. G. k. 674 – 675, P. M. k. 783v – 785, M. J. k. 787 - 787v, K. O. k. 786 -787, S. R. k. 866 -868, k. 870v – 871, R. W. k. 1119v ,J. S. k. 1334v – 1335)

Zgodnie z zarządzeniem wewnętrznym nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego w S. w sprawie porządku wewnętrznego w ZK S. z dnia 15.03.2012 r zezwolono na palenie tytoniu w czasie spaceru. W 2012 r na polu spacerowym wyznaczono miejsce do używania wyrobów tytoniowych w taki sposób, aby uniemożliwić oddziaływanie dymu tytoniowego na osoby niepalące. (pismo k. 981)

W celi nr 310 powód przebywał w okresie od 30.07.2010 r do 19.11.2010 r. (notatka k. 1331)

Z opinii biegłego lekarza psychiatry wynika, że powód ujawnia zaburzenia nerwicowe adaptacyjne związane z długoletnią izolacją. Brak zatrudnienia, zajęć resocjalizacyjnych, przebywanie z osobami palącymi mogły mieć wpływ na pogłębienie się u niego dyskomfortu psychicznego, natomiast nie stwarzały poważnego zagrożenia dla zdrowia psychicznego. W szczególności przebywanie w jednej celi z osobami palącymi i potencjalne konflikty n tym tle nie spowodowały u powoda konieczności podjęcia leczenia psychiatrycznego. (opinia k. 1068 – 1072)

W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w S. powód wielokrotnie zwracał się do administracji zakładu z prośbą o umożliwienie mu podjęcia pracy. P. S. jest ojcem dwóch małoletnich synów i ciążył na nim obowiązek alimentacyjny wobec małoletnich dzieci ustalony orzeczeniem Sądu. Za każdym razem decyzja była odmowna. Jako przyczyny odmowy zatrudnienia powoda administracja zakładu wskazała krótkotrwały pobyt P. S. w Zakładzie Karnym w S. spowodowany podejmowanymi czynnościami procesowych, po których miał nastąpić transport powoda do innej jednostki zgodnej z jego klasyfikacją jako skazanego. Powodowi została przyznana przez komisję penitencjarną klasyfikacja (...), co oznacza osobę odbywającą karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego po raz pierwszy. Zakład Karny w S. jest jednostką penitencjarną typu zamkniętego dla recydywistów penitencjarnych z oddziałami terapeutycznymi dla osób zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo. (wyjaśnienia powoda składane w toku postępowania, pisma powoda k. 95 – 95v, k. 96, k. 101, k. 105, k. 1057 – 1058, k. 1060, pisma

administracji kierowane do powoda k. 15 - 16, k.17, k.91 – 92, k. 93 – 94, k. 102, k. 137, k. 177, k. 219, k.221, k. 1056, k. 1059, k. 1181, akta osobowe powoda część B – karta zawierająca klasyfikację powoda k. 119, zeznania świadka E. K. k. 1114v – 1115)

Na terenie pozwanego zakładu karnego obowiązywało zarządzenie nr 18/04 z dnia 01.12.2004 r Dyrektora Zakładu Karnego w S. w sprawie organizacji zatrudnienia i wykonywania prac przez osadzonych o charakterze porządkowym i pomocniczym na terenie ZK S., na podstawie którego do prac kierowani byli jedynie recydywiści penitencjarni. Podobnie sytuacje zatrudnienia osadzonych regulowało kolejne zarządzenie nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego w S. w sprawie organizacji zatrudnienia i wykonywania prac przez osadzonych o charakterze porządkowym i pomocniczym na terenie ZK S.. (zarządzenie k. 97, załącznik do zarządzenia k. 98-98v, załącznik do zarządzenia K. 106, zarządzenie k. 1096 – 1102, załączniki do zarządzenia k. 1103-1108)

W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w S. powód wielokrotnie zwracał o umożliwienie mu udziału w kursach zawodowych jakie odbywały się na terenie zakładu. Prośby powoda nie były uwzględniane. Jako powód odmowy zakwalifikowania powoda do udziału w kursach zawodowych wskazano, iż przeznaczone one były jedynie dla skazanych recydywistów, a powód jako karany po raz pierwszy nie mógł w nich uczestniczyć. (pismo administracji k. 17)

W czasie pobytu w pozwanym zakładzie karnym powód uczestniczył w kursie zawodowym ogólnobudowlanym. (okoliczność przyznana przez powoda k. 167 – 167v) . Przy uzupełnianiu listy chętnych na kurs elektryka powodowi zaproponowano udział w tym kursie, lecz odmówił udziału. (notatka k. 215)

W czasie przebywania w Oddziale(...)P. S. uczestniczył w konkursach organizowanych w ramach oddziału , był nagrodzony za zajęcie I miejsca w konkursie geograficznym, premiowanego miejsca w konkursie z wiedzy ogólnej. Powód układał pytania do konkursu filmowego, za co był wyróżniony nagrodą. Ponadto powód miał możliwość uczestniczenia w zajęciach kulturalno – oświatowych organizowanych w świetlicy centralnej. (notatka k. 216)

Podczas pobytu w oddziale (...)pozwanego zakładu powód miał możliwość uczestniczenia w zajęciach kulturalno - oświatowych na zasadach ogólnych. Miał dostęp do świetlicy wg grafiku. Miał możliwość prenumeraty prasy oraz możliwość korzystania z biblioteki i udziału w konkursach organizowanych przez bibliotekę. Do oddziałów dostarczany był również sygnał radiowy i telewizyjny. Powód mógł ubiegać się o udział w organizowanych imprezach masowych takich jak spektakle teatralne, koncerty muzyczne, spotkania z ciekawymi ludźmi. (notatka k. 217, sprawozdania z wizytacji sędziego penitencjarnego k. 473 - 563).

Od grudnia 2009 r zlikwidowane zostało przeludnienie Zakładu Karnego w S.. Jak wynika z protokołów sędziego penitencjarnego z przeprowadzonych w 2009 r i 2010 r wizytacji zakładu karnego przekroczenie norm zaludnienia w zakładzie karnym spowodowało konieczność zamiany na cele mieszkalne w pozwanym zakładzie wszystkich pomieszczeń do tego się nadających, w tym część pomieszczeń przeznaczonych na świetlice. Stan techniczny cel położonych w pawilonie A pozwanego zakładu w tym czasie był zadowalający. Zdecydowanie gorszy stan techniczny stwierdzony został w łazniach znajdujących się w tym pawilonie. Pawilon B został w protokole określony jako całkowicie wyeksploatowany, nadający się do natychmiastowego remontu. (k.473- 516, k. 517 - 563)

Zły stan techniczny budynku Pawilonu (...) potwierdziły także przeprowadzone na zlecenie (...) w W. kontrole stanu techniczno – sanitarnego budynku oraz podjęte w wyniku tych kontroli decyzje nakazujące zapewnienie odpowiedniego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń w Pawilonie(...) Zakładu Karnego w S.. (pismo k. 424 – 428, k. 609 – 609v, protokoły kontroli k. 588 – 599, k. 610 -612v, k. 1373 – 1375v, k. 1385 -1388, decyzja k. 613- 614v, k. 615 – 615v, k. 1376 – 1377v, k. 1379 – 1379v)

Podczas pobytu w zakładzie karnym w celach położonych w (...)powód przebywał w okresie od dnia 19.11.2010 r do 01.09.2011r. (k. 1331) Stan techniczno – sanitarny tych cel był bardzo zły. Odpadające klepki podłogowe, zawilgocenie, zagrzybienie cel, brak szafek na ubrania i żywność, zużyte wyposażenie cel. (zeznania świadków: R. L. k. 1115v – 1116v,

D. B. k. 1116 v – 1117v, P. M. k. 783v – 785, S. J. k. 785 – 786, K. O. k. 786 -787, S. R. k. 866 -868, k. 870v – 871, P. C. k. 872 – 873, D. S. k. 873 – 874, Ł. S. k. 1118v – 119v, R. W. k. 1119v)

Z opinii biegłego lekarza z dziedziny chorób wewnętrznych stan zdrowia powoda podczas odbywania kary pozbawienia wolności w pozwanym zakładzie nie wynikał z warunków socjalno – bytowych, w jakich powód przebywał, ale stanowił kontinuum problemów medycznych oraz braku właściwego zachowania prozdrowotnego powoda istniejącego przez osadzeniem . (opinia k. 1785 – 1796v)

W trakcie postępowania prowadzonego przez sędziego penitencjarnego na skutek skargi J. O. (sygn. akt. III Pen 144/12) zarządzeniem z dnia 12 września 2012 r skarga została uznana za zasadną w zakresie błędnego wymiaru cel (...)i zwrócono się do pozwanego o wydanie decyzji dostosowującej ilość osadzonych w celach (...)do ich faktycznej powierzchni ustalonej w wyniku dokonania obliczeń w oparciu o dane podane przez administrację zakładu karnego. (k. 1330 – 1330v)

W trakcie postępowania prowadzonego przez sędziego penitencjarnego na skutek skargi P. S. (sygn. akt. III Pen 176/12) zarządzeniem z dnia 17 października 2012 r skarga została uznana za zasadną w zakresie wymiaru celi nr 112, w której przy powierzchni 14,79 metra przebywało pięciu osadzonych. (k. 1365).

P. S. w celi (...)jako przeludnionej przebywał okresie od dnia 26.01.2012 r do dnia 04.04.2012 r oraz od dnia 22.05.2012 r do dnia 18.09.2012 r (k. 1331)

W trakcie postępowania prowadzonego przez sędziego penitencjarnego na skutek skargi P. S. (sygn. akt. III Pen 1191/12) zarządzeniem z dnia 27 listopada 2012 r skarga została uznana za zasadną w zakresie pobytu powoda w nienormatywnej powierzchni celi nr(...)w okresie od 30.07.2010 r do 19.11.2010 r , w której przy powierzchni 14,51 metra przebywało pięciu osadzonych. (k. 11576).

Powód w celi (...)przebywał w dniach od 27.05.2010 r do 30.07.2010r (powierzchnia celi wg pozwanego 15,65 mkw), w celi (...)przebywał od 11.04.2011 r do 19.07.2011r (powierzchnia celi wg pozwanego 6,09 mkw), w celi nr(...)przebywał w dniach od 25.09.2012 r do dnia otrzymania pisma tj. 21.01.2013r (powierzchnia celi wg pozwanego 6,04 mkw). (pismo k. 1625)

Powierzchnie powyższych cel mieszkalnych przez biegłego z zakresu budownictwa zostały ustalone następująco: cela mieszkalna (...), 9885 mkw lub 5,99552 mkw w zależności od przyjętej normy budowlanej, cela mieszkalna nr (...) mkw lub 15,77 mkw w zależności od przyjętej normy budowlanej, cela nr(...)- 5,99 mkw lub 6,06 mkw w zależności od przyjętej normy budowlanej. (opinia biegłej k. 1654 – 1656, k. 1742 -1743)

Podczas pobytu powoda na oddziale (...)zakładu karnego brak osadzeni nie otrzymywali wystarczającej ilości środków czystości potrzebnych do utrzymania porządku w celi oraz zapewnienia higieny osobistej. Środki czystości osadzeni musieli kupować za papierosy, kawę od tzw. korytarzowych lub za własne środki finansowe. Wydawane przez pozwanego osadzonym na poszczególne cele środki czystości nie były kwitowane przez odbierającego. (zeznania świadków: M. K. k. 289v – 290, R. L. k. 1115v – 1116v, D. B. k. 1116 v – 1117v, P. M. k. 783v – 785, S. J. k. 785 – 786, K. O. k. 786 -787)

Powód jest osobą praktykującą wyznanie Świadców Jehowy. Podczas pobytu powoda na oddziale (...)wychowawca źle odnosił się do niego, piętnując jego wyznanie. Nazywał powoda „sektą”, „Jehowym”. Wychowawca mówił powodowi, aby założył sobie kółko różańcowe, że dla takich jak on nie ma na nic przydziału, a dotyczyło to wniosków powoda o koperty, kartki, udział w kursach. Odmowa udzielana powodowi przez osadzonych zajmujących cele razem z powodem postrzegana była jako związana z przynależnością powoda do wyznania Świadców Jehowy. Do innych osadzonych pracownik zakładu karnego mówił, aby nie zadawali się z powodem z uwagi na jego przynależność do zboru Świadców Jehowy, aby później tego nie żałowali (zeznania świadków: M. K. k. 289v – 290, J. O. k. 1117v – 1118, P. G. k. 674 – 675, P. M. k. 783v – 785, , K. O. k. 786 -787)

Sąd zważył, co następuje:

Powód swoje żądanie w przedmiotowej sprawie opiera, jak wynika to z treści pozwu oraz jego wyjaśnień na treści przepisów dotyczących ochrony dóbr osobistych, powołując się na naruszenie jego godności, zdrowia, wizerunku w czasie przebywania w pozwanym zakładzie karnym, poprzez sprzeczne z prawem działania podejmowane wobec jego osoby przez funkcjonariuszy tych jednostek.

Zgodnie z treścią art. 24 k.c. osoba, której dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie w odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie można również żądać zadośćuczynienia pieniężnego, a w sytuacji kiedy wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych. Ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym. Przesłanka bezprawności działania jest przesłanką konieczną do udzielenia ochrony o charakterze niemajątkowym, przewidzianej w ww. przepisie.

Katalog dóbr osobistych, ujęty został w treści art. 23 k.c. Ma on charakter otwarty, a doktryna i judykatura wskazują kolejne dobra osobiste w miarę rozwoju stosunków społecznych. Do kategorii podstawowych dóbr osobistych podlegających ochronie należą w szczególności zdrowie, godność osobista, cześć, dobre imię. Ochrona przewidziana w treści art. 24 k.c. nie została w żaden sposób ograniczona, służy zatem ona także osobom osadzonym w zakładzie karnym, jeżeli ich dobra osobiste zostają naruszone na skutek bezprawnych działań innych osób. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie. (Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 2 października 2007 r., II CSK 269/2007, LexPolonica nr 1615563)

W judykaturze (wyroki SN: z 28 lutego 2007 r., V CSK 431/06, LexPolonica nr 1219215, OSNC 2008, nr 1, poz. 13; z 2 października 2007 r., II CSK 269/07, LexPolonica nr 1615563, OSNC-ZD 2008, nr 3, poz. 75 oraz z 17 czerwca 2010 r., II CSK 486/09, LexPolonica nr 2300362) zwrócono uwagę, że wymóg zapewnienia przez państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych obowiązków demokratycznego państwa prawnego, wynikającym z norm prawa międzynarodowego. Każda osoba pozbawiona wolności musi być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Jednocześnie jednak wskazać należy, iż osoby pozbawione wolności mają obowiązek podporządkować się do zarządzeń regulujących porządek w zakładzie karnym oraz określających sposób odbywania kary pozbawienia wolności. Ustawowe ograniczenia praw i wolności osób odbywających karę pozbawienia wolności zamieszczone są m.in. w kodeksie karnym wykonawczym regulującym zasady i sposób wykonywania orzeczonych przez sądy kar.

Zgodnie z treścią art. 121 § 1k.k.w. skazanemu zapewnia się w miarę możliwości świadczenie pracy. Nie jest to zatem prawo skazanego do zatrudnienia, a tym samym w przypadku braku zgody na umożliwienie świadczenia pracy nie można skutecznie domagać się realizacji takiego uprawnienia. Jednocześnie wskazać należy, iż zgodnie z § 3 tego przepisu zatrudnienie skazanego następuje za zgodą i na warunkach określonych przez dyrektora zakładu karnego, zapewniających prawidłowy przebieg odbywania kary pozbawienia wolności. W pozwanym zakładzie karnym dyrektor jednostki wydał odpowiednie zarządzenia, w których jednoznacznie wskazano, jacy skazani mogą być zatrudniani na terenie zakładu karnego. Świadek E. K. (k. 1114v – 1115) zatrudniona w zakładzie karnym jako technik do spraw zatrudnienia skazanych zeznała, iż obowiązujące w zakładzie karnym zarządzenia dyrektora uniemożliwiały zatrudnienie osób z taką klasyfikacją skazanego jaka posiadał powód. Zakład Karny w S. jest jednostką penitencjarną typu zamkniętego dla recydywistów penitencjarnych i to tacy skazani mają możliwość uzyskania zatrudnienia. Wynika to jednoznacznie z wydanych przez Dyrektora Zakładu Karnego w S. zarządzeń w sprawie organizacji zatrudnienia i wykonywania prac przez osadzonych o charakterze porządkowym i pomocniczym na terenie ZK S.. Powód jako osoba po raz pierwszy skazana i odbywająca karę pozbawienia wolności nie powinien był odbywać kary w pozwanym zakładzie karnym. Jego obecność w tym zakładzie spowodowana była podejmowanymi czynnościami procesowymi. Tym samym w przypadku powoda decydujące znaczenie przy odmowie zatrudnienia go miały klasyfikacja powoda

oraz czasowe przebywanie w pozwanym zakładzie karnym. Bez znaczenia przy tym jest, iż czas pobytu powoda w pozwanym zakładzie znacznie się wydłużył, bowiem pierwszeństwo w zatrudnieniu mieli penitencjarni recydywiści. Kwalifikacje zawodowe powoda nie były brane pod uwagę z uwagi na powyższe przesłanki. Tym samym nie można zgodzić się z zarzutem powoda, aby działania pozwanego polegające na odmowie zatrudnienia go stanowiły bezprawne działania zmierzające do dyskryminacji powoda. Sam fakt, iż powód był zobowiązany do świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletnich dzieci i poprzez brak zatrudnienia nie mógł wywiązywać się z nałożonego na niego obowiązku nie może przesadzać automatycznie o konieczności zatrudnienia go wbrew zasadom ustalonym przez wewnętrzne przepisy obowiązujące w jednostce penitencjarnej. Poza tym wskazać należy, iż z protokołów wizytacji zakładu karnego przeprowadzonych przez sędziego penitencjarnego wynika, że z roku na rok następował spadek osób zatrudnionych w stosunku do poprzednio analizowanego okresu. Poza tym w trakcie prowadzonych w czasie wizytacji rozmów ze skazanymi, żaden z nich nie zgłaszał skarg w związku z pracą. (k.473- 516, k. 517 - 563)

Nie można zgodzić się również ze stanowiskiem powoda, aby uniemożliwianie mu udziału w kursach zawodowych odbywało się na skutek bezprawnych działań pozwanego i miało na celu jego dyskryminację. Udział skazanych w konkursach odbywał się według określonych przy naborze zasad i pierwszeństwo służyło penitencjarnym recydywistom zbliżającym się do zakończenia kary lub osobom, które uzyskały uprawnienie do warunkowego przedterminowego zwolnienia. Z zeznań świadka K. T. wynika, iż w czasie pobytu w Zakładzie Karnym w S. ukończył kurs elektryka, kucharza małej gastronomii. Wg świadka w kursie mogli uczestniczyć wszyscy, którzy mogli się ubiegać o przedterminowe zwolnienie i mają nie więcej niż 2,5 roku do końca kary. Nie było innych warunków, w szczególności podziału na recydywistów i nie recydywistów. Z zeznań świadka wynikało też, iż możliwość uczestniczenia w kursach zawodowych uzyskał dopiero wówczas gdy uzyskał uprawnienia do przedterminowego zwolnienia. Świadek wskazał, że jest pierwszy raz karany. Nie ma zadłużeń oprócz kredytu 300 zł miesięcznie. (k. 190v-191) W tym miejscu wskazać należy, iż powód nie uzyskał uprawnień do przedterminowego warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary, co wynika z dokumentów dołączonych do akt sprawy. (opinia k. 142 – 142v, pismo do Sądu Okręgowego k. 143) Tym samym powód nie spełniał warunków, o jakich mówił świadek, umożliwiających udział we wskazanych przez świadka kursach zawodowych. Świadek M. K. (k. 289v – 290) uważał, że wyznanie powoda było przyczyną nie przyjmowania go na kursy zawodowe. Sam świadek mimo tego, iż był skazany po raz pierwszy mógł uczestniczyć w tych kursach, w których powodowi odmówiono udziału. Jednocześnie jednak podkreślić należy, iż świadek w czasie udziału w kursach zawodowych spełniał dodatkowe kryterium w zakresie przysługiwania mu prawa do warunkowego przedterminowego zwolnienia. Powód w toku przedmiotowej sprawy nie wykazał, aby uzyskane przez niego odmowy udziału w poszczególnych kursach zawodowych były uczynione bezprawnie, jedynie w celu dyskryminacji powoda. W szczególności brak jest dowodów na to, aby odmowy udzielane były w związku z wyznaniem powoda. Przypuszczenia świadków w tym zakresie nie mogą być dla Sądu wystarczającą podstawą do przyjęcia takiego twierdzenia. Zatem również w tym zakresie Sąd uznał zarzut powoda za bezzasadny.

Powód zarzucał pozwanemu, iż jako osoba niepaląca był umieszczany w jednej celi z osobami palącymi wyroby tytoniowe. Jak wynika z akt osobowych powoda w dniu 24.11.2008 lub 2009 r (wpis nieczytelny) powód zadeklarował, iż jest osobą niepalącą. W tym miejscu wskazać należy, iż ustalenie daty pewnej jest niemożliwe, z uwagi na dwie różne kopie tej samej strony akt osobowych część B pierwsza karta dotyczących powoda. Na karcie 119 akt znajduje się kopia gdzie wpis dotyczący roku jest słabo czytelny i wskazuje na 2009 r, natomiast na k. 1032 złożona przez powoda kopia jest bardziej czytelna i wpisany jest rok 2008. Niewątpliwie jednak z treści tego wpisu wynika, że powód zgłaszał administracji zakładu karnego, że jest osobą niepalącą, co zostało odnotowane w jego aktach. Istotne przy tym jest, że w dniu 24.11.2009 r powód złożył wniosek o zakwaterowanie go w celi z osadzonymi nieużywającymi wyrobów tytoniowych. (k. 1062) Zatem wyjaśnienia powoda dotyczące wiedzy administracji zakładu karnego o tym, że jest osobą niepalącą uznać należy za wiarygodne. Poza tym wysłuchani w sprawie świadkowie również potwierdzili powyższe, a także potwierdzili zarzuty powoda, dotyczące umieszczenia go w celi razem z osobami palącymi mimo deklaracji powoda, iż nie pali tytoniu. Z zeznań świadka M. K. (k. 289v – 290) wynikało, że powód przebywał w jednej celi razem z osobami palącymi, mimo iż sam był niepalący. Starania powoda o przeniesienie do innej celi nie były uwzględniane przez administrację. Świadek S. K. (k. 290 - 291) zeznał, iż przebywał razem z powodem w celi 310. Był wówczas osobą palącą papierosy. Oprócz niego w celi palili pozostali osadzeni za wyjątkiem powoda, który był niepalący. Świadek R.

L. w swoich zeznaniach (k. 1115v – 1116v) wskazał, że powód był umieszczany w celach razem z osobami palącymi w latach 2009 – 2010 mimo, iż zgłaszał administracji zakładu karnego, że jest niepalący. Świadek J. O. (K. 1117v – 1118) zeznał, iż w celi dla osób niepalących przebywali razem ze świadkiem i powodem skazani palący papierosy. Mimo, iż było to zgłaszane do administracji zakładu karnego, nie było właściwej reakcji ze strony pozwanego. Z zeznań świadka P. G. (k. 674 – 675) wynika, że powód zwracał się z prośbą do wychowawcy o zmianę celi, gdyż jest osobą niepalącą. Jego prośby nie były uwzględniane i przebywał w celach dla osób palących, gdzie wszyscy poza nim palili papierosy. Świadek P. M. (k. 783v – 785) potwierdził, iż w celi 310, która miała być celą dla osób niepalących przebywali osadzeni, którzy w rzeczywistości palili papierosy. Osoby te nie kryły się z tym, że palą. Świadek wskazał, iż był nakłaniany przez wychowawcę zatrudnionego na oddziale (...) do podpisania nieprawdziwego oświadczenia, potwierdzającego, iż pali on papierosy, gdy w rzeczywistości świadek jest osobą niepalącą. Świadek K. O. (k. 786 -787) zeznał, iż celi 310 była przeznaczona dla osób niepalących, ale razem z powodem i świadkiem przebywały w tej celi także osoby palące. Świadek M. J. (k. 787 - 787v) potwierdził, że powód przebywał w jednej celi razem z osobami palącymi, mimo iż celi przeznaczona była dla osób niepalących. Świadek S. R. (k. 866 -868, k. 870v - 871) zeznał, że przebywał z powodem w jednej celi, która przeznaczona była dla osób niepalących. Mimo to przebywały tam również osoby palące. Świadek T. K. (k. 869v -870, k. 1115 – 1115v) potwierdził, że palił w celi papierosy, początkowo nie potrafił jednak wskazać czy była to celi przeznaczona dla osób palących. Podczas drugiego przesłuchania wskazał, iż była to celi nr 310 przeznaczona dla osób niepalących, gdzie powód razem ze świadkiem przebywał przez kilka miesięcy. Świadek R. W. (k. 1119v) zeznał, iż w 2010 r przebywał razem z powodem w celi 310. Razem z nimi w celi tej przebywali skazani palący papierosy. Na tym tle dochodziło do konfliktów między osadzonymi. Zeznania wyżej wskazanych świadków są zgodne ze sobą, logiczne i konsekwentne. Jako takie w pełni zasługują na wiarę. W tym miejscu wskazać należy, iż świadek A. Ł. (k. 291 – 292, k. 871v - 872) zatrudniony jako wychowawca w zakładzie karnym potwierdził, iż zasada jest, że osadzeni palący papierosy przebywają w celach dla palących i nie są łączeni z osobami niepalącymi. Natomiast z zeznań ww. świadków wynika jednoznacznie, iż zasada ta w stosunku do powoda nie była przestrzegana i w celi przeznaczonej dla osób niepalących przebywały także osoby palące. Działo się to za wiedzą administracji zakładu karnego, ponieważ osadzeni zgłaszali ten problem do wychowawców. Tym samym w sposób bezprawny pozwany godził się na istnienie takiego stanu rzeczy bez żadnego merytorycznego uzasadnienia. W celi (...), o jakiej mowa wyżej powód przebywał w okresie od 30.07.2010 r do 19.11.2010 r. W tym zakresie zatem zarzuty powoda uznać należy za uzasadnione. Niewątpliwie bowiem dla osoby niepalącej przebywanie w jednym pomieszczeniu z osobami palącymi tytoń jest szczególnie uciążliwe i ma wpływ na samopoczucie takiej osoby. Poprzez brak właściwej reakcji na zgłaszany przez osadzonych problem umieszczania osób palących w celi dla nich nie przeznaczonej, pozwany naruszył godność powoda zmuszając go do przebywania przez ponad trzy miesiące wśród osób palących wyroby tytoniowe. W tym miejscu wskazać należy, iż powód nie wykazał, aby na skutek przebywania w jednej celi z osobami palącymi odniósł uszczerbek na zdrowiu. Z opinii biegłych lekarzy wywołanych w tej sprawie jednoznacznie wynika, iż warunki bytowe, przebywanie z osobami palącymi w jednej celi nie miały wpływu na stan zdrowia powoda. Opinie te Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Zostały one sporządzone w oparciu o cały dostępny materiał dowodowy, a przedstawione w nich wnioski zostały logicznie uzasadnione.

Powód w swoich zarzutach wskazywał na brak możliwości korzystania z dobrodziejstwa spaceru ze względu na nieuregulowanie sytuacji dotyczącej oddzielenia osób przebywających w celach palących od osób niepalących w miejscu odbywania się spaceru. Niewątpliwie do 2013 r obowiązywało zarządzenie dyrektora zakładu karnego, które zezwalało osadzonym na palenie wyrobów tytoniowych podczas spaceru. Do 2012 r na polu spacerowym nie było wyznaczonego miejsca, gdzie można było palić. Jak wynika z protokołu kontroli przeprowadzonej w dniu 23 kwietnia 2012 r przez (...) w S. w zakresie wydzielania miejsc do palenia wyrobów tytoniowych poza celami mieszkalnymi, na polu spacerowym zostało wyznaczone miejsce do używania wyrobów tytoniowych, gdzie zainstalowano też popielniczkę. Sytuacja osób niepalących w zasadzie nie była w ogóle uregulowana. W efekcie pomiędzy osadzonymi niepalącymi, a osadzonymi palącymi dochodziło do konfliktów na tym tle podczas spacerów. Część osadzonych z uwagi na powyższe nie korzystała ze spacerów. Dotyczyło to również powoda. Powyższe wynika jednoznacznie z treści zeznań wysłuchanych w sprawie świadków. Świadek D. B. (k. 1116 v – 1117v) potwierdził, iż podczas spacerów dochodziło do kłótni pomiędzy osobami palącymi niepalącymi. Świadek J. O. (k. 1117v – 1118) potwierdził, iż nie było wydzielonych miejsc podczas spaceru dla osób palących i niepalących, co wśród osadzonych rodziło konflikty. Świadek S. J. (k. 785 –

786) zeznał, iż w miejscu wyznaczonym do spacerów nie ma żadnego rozdziału na osoby palące i niepalące. Świadek T. K. (k. 869v -870, k. 1115 – 1115v) potwierdził, iż podczas spaceru w miejscu do tego przeznaczonym nie było rozdziału na osoby palące i niepalące. Z tego powodu pomiędzy osadzonymi dochodziło do konfliktów. Świadek P. C. (k. 872 – 873) wskazał, iż miejsce przeznaczone do spacerów dla skazanych nie jest podzielone dla osób palących i niepalących. Na tym tle pomiędzy skazanymi dochodzi do konfliktów. Z zeznań świadka D. S. (k. 873 – 874) wynika, że miejsce przeznaczone do spacerów dla skazanych nie jest podzielone dla osób palących i niepalących. Na tym tle pomiędzy skazanymi dochodzi do konfliktów. Świadek J. S. (k. 1334v – 1335) zeznał, iż na polu spacerowym nie ma podziału na osoby palące i niepalące skutkiem czego, on jako niepalący podobnie jak powód rezygnował z tych spacerów. Zeznania ww. świadków są ze sobą zgodne, logiczne i konsekwentne. Jako takie w pełni zasługują na wiarę. Z uwagi na powyższe wskazać należy, iż zarzuty powoda w zakresie ograniczania jego uprawnień do odbywania spacerów z uwagi na brak właściwych regulacji porządkowych w pozwanym zakładzie karnym zostały wykazane.

P. S. zarzucał pozwanemu brak zapewnienia właściwych warunków higieny w celach przez nie wydawanie środków czystości i narażenie tym samym powoda na utratę zdrowia i możliwość powstania różnego rodzaju schorzeń w tym zakaźnych, w okresie 2010 – 2011 r podczas pobytu powoda na oddziale(...). Pozwany wskazywał, iż środki czystości przeznaczone do utrzymania porządku w celi, jak również środki czystości przeznaczone do utrzymywania higieny osobistej były wydawane zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Poza tym ilość wydawanych środków zależna była od otrzymanych na ten cel środków finansowych i przydziałów. Z zeznań świadka M. S. (k. 292 – 292v) zatrudnionego w pozwanym zakładzie karnym na stanowisku kierownika działu kwatermistrzowskiego wynika, że środki czystości przydzielane są skazanym w zależności od potrzeb i możliwości jednostki. Zakup środków czystości zależny jest od przydzielonych na ten cel środków finansowych. Świadek potwierdził, iż w 2009 r były problemy ze środkami higieny osobistej. W tym czasie skazani otrzymywali połowę przydziału, który dopiero później został uzupełniony. Sytuacja taka trwała ok. dwóch miesięcy. Świadek przyznał także, iż skazani składają skargi dotyczące wydawania środków czystości. Z zeznań pozostałych wysłuchanych w tej sprawie świadków, osadzonych w zakładzie karnym, wynika, że w tym zakładzie rozwinął się proceder sprzedaży środków czystości przez tzw. korytarzowych – skazanych funkcyjnych. Przy czym wydawane na potrzeby celi środki czystości są niewystarczające i powoduje to konieczność wymiany potrzebnych środków czystości za papierosy, kawę czy też kupowanie ich we własnym zakresie. Z zeznań ww. świadków wynika, iż korytarzowi rozdysponowują środki czystości wydawane przez zakład karny dla potrzeb cel według własnego uznania i proponowanej ceny. Takiemu procederowi sprzyja brak konieczności kwitowania pobranych środków czystości przez każdą z cel, co wynika z odpowiedzi pozwanego w tym zakresie. Z zeznań świadka M. K. (k. 289v – 290) wynikało, że w pozwanym zakładzie karnym był problem z uzyskaniem przez skazanych potrzebnych środków czystości. Aby je uzyskać skazani musieli oddawać papierosy. Świadek R. L. w swoich zeznaniach (k. 386 – 386v) potwierdził, iż zakładzie karnym zawsze brakowało potrzebnych środków czystości. W kolejnych swoich zeznaniach (k. 1115v – 1116v) świadek wskazał, iż potrzebne środki czystości trzeba było załatwiać we własnym zakresie. Przykładowo worki na śmieci osadzeni musieli kupować sami we własnym zakresie. Świadek D. B. (k. 1116 v – 1117v) potwierdził, iż nie było środków czystości w celi, trzeba było je „załatwić” u korytarzowych. Świadek J. O. (k. 1117v – 1118) w zakresie środków czystości potwierdził, iż trzeba je było zdobywać we własnym zakresie, także od tzw. korytarzowych. Świadek P. M. (k. 783v – 785) zeznał, iż w 2009 r był problem z wydawaniem skazanym potrzebnych środków czystości. Przez osiem miesięcy proszek do czyszczenia celi był wydany dwa razy. Proszek lub płyn do czyszczenia wc był kupowany przez powoda za papierosy. Świadek S. J. (k. 785 – 786) potwierdził, iż nie były wydawane środki czystości konieczne do utrzymania czystości w celi. Skazani otrzymywali połowę przysługujących środków. Za prywatne pieniądze lub papierosy środki te osadzeni musieli kupować od tzw. korytarzowych. Świadek K. O. (k. 786 -787) zeznał, iż skazani nie otrzymywali wystarczających środków potrzebnych do utrzymania czystości w celi. Trzeba było te środki „załatwiać” od korytarzowych za kawę lub papierosy. Świadek T. K. (k. 869v -870, k. 1115 – 1115v), iż środki czystości wydawane przez pozwanego nie były wystarczające i koniecznym było kupowanie tych środków we własnym zakresie lub wymienianie potrzebnych środków czystości za papierosy. Świadek P. C. (k. 872 – 873) wskazał, iż utrzymanie czystości w celi było trudne z uwagi na brak wystarczających środków czystości. Skazani musieli kupować środki czystości od korytarzowych. Świadek D. S. (k. 873 – 874) potwierdził konieczność samodzielnego zdobywania potrzebnych środków czystości. Świadek Ł. S. (k. 1118v – 1119v) zeznał, iż środki czystości w zakładzie karnym można było nabyć od tzw. korytarzowych, bo ilość wydawana przez pozwanego była nieodpowiednia

do utrzymania czystości w celi. Świadek R. W. (k. 119v) potwierdził, iż środków czystości w pozwanym zakładzie karnym zawsze brakowało, ale można je było nabyć od korytarzowych we własnym zakresie. Zeznania ww. świadków uznać należy za w pełni wiarygodne. Są one zgodne, logiczne i konsekwentne. W świetle tych zeznań nie można stwierdzić, aby pozwany wywiązywał się ze swoich obowiązków wymagających dostarczenia osadzonym środków czystości potrzebnych do utrzymania porządku w celi i higieny osobistej. Brak właściwego nadzoru pracowników zakładu karnego nad rozdziałem tych środków spowodował rozwinięcie się procedury „handlu” tymi środkami przez tzw. korytarzowych. Trudno bowiem uznać, aby osoby te sprzedawały własne, posiadane przez siebie środki czystości. Tym samym zarzuty powoda w tym zakresie uznać należy za uzasadnione i wykazane. W tym miejscu wskazać należy, iż powód nie wykazał, aby na skutek braku odpowiedniej ilości środków czystości odniósł uszczerbek na zdrowiu. Z opinii biegłych lekarzy wywołanych w tej sprawie jednoznacznie wynika, iż warunki bytowe panujące w zakładzie karnym nie miały wpływu na stan zdrowia powoda. Opinie te Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Zostały one sporządzone w oparciu o cały dostępny materiał dowodowy, a przedstawione w nich wnioski zostały logicznie uzasadnione.

Powód zarzucał pozwanemu, iż podczas pobytu w tej jednostce penitencjarnej był poniżająco traktowany, pracownicy pozwanego dopuścili się obrazy uczuć religijnych powoda w obecności współosadzonych, dyskryminowano powoda ze względów wyznaniowych. Jak wynika z wyjaśnień powoda od 2006 r. jest on członkiem zboru wyznaniowego Świadców Jehowy. Pracownikom zakładu karnego ten fakt był znany i na tym tle powód był traktowany gorzej niż inni współosadzeni. Z zeznań świadka M. K. (k. 289v – 290) wynika, że jeden z pracowników zakładu źle traktował powoda z uwagi na jego wyznanie. Wobec świadka pracownik zakładu karnego wyraził się wprost, aby nie zadawał się z powodem z uwagi na jego przynależność do zboru Świadców Jehowy, aby później nie żałował. Świadek uważał, że wyznanie powoda było przyczyną nie przyjmowania go na kursy zawodowe. Świadek J. O. (K. 1117v – 1118) zeznał, iż P. S. był wyśmiewany i wyzywany przez wychowawcę Ł. z powodu swego wyznania. Wychowawca używał wobec powoda określeń „sekta”. Mówił mu, aby założył sobie kółko różańcowe. Zdaniem świadka powód z uwagi na polecenie tego wychowawcy nie otrzymywał dokładek do posiłków. Z zeznań świadka P. G. (k. 674 – 675) wynika, że wychowawca z oddziału(...) – pracownik zakładu karnego odnosił się do powoda niewłaściwie, obrażał jego uczucia religijne twierdząc, iż należy on do sekty. Wychowawca mówił do powoda, że dla takich jak on nie ma na nic przydziału, a dotyczyło to wniosków powoda o koperty, kartki, udział w kursach. Odmowa związana była z przynależnością powoda do wyznania Świadców Jehowy. Świadek P. M. (k. 783v – 785) potwierdził, iż wychowawca oddziału (...) źle traktował powoda, podkreślając przy tym jego wyznanie. Świadek użył sformułowania, iż „wychowawca traktował powoda jak śmiecia”. Nie uwzględniał z powodu jego wyznania wniosków powoda o zmianę celi z uwagi na palenie papierosów przez osadzonych. Świadek K. O. (k. 786 -787) zeznał, że wychowawca źle odnosił się do powoda z uwagi na jego wyznanie. Wychowawca zwracał się do powoda „ty sekto”, „ty Jehowy”. Z zeznań świadka D. S. (k. 873 – 874) wynika, że jeden z wychowawców wyśmiewał się z wyznania powoda, źle traktował powoda z uwagi na jego wyznanie. Zeznania tych świadków są ze sobą zgodne, konsekwentne i jako takie zasługują na wiarę. W tym miejscu wskazać należy, iż świadek A. Ł. (k. 291 – 292, k. 871v - 872) zeznał, iż był zatrudniony jako wychowawca w zakładzie karnym. Zaprzeczył, aby pomiędzy nim a powodem dochodziło do konfliktów. Świadek nie pamiętał, czy powód zgłaszał do niego wniosek o przeniesienie do innej celi, ponieważ jest osobą niepalącą. Świadek nie pamiętał okoliczności związanych z odmowami udzielanymi powodowi w związku z jego prośbami o udział w kursach zawodowych. Nie pamiętał również jakiego wyznania jest powód. Generalnie z uwagi na niepamięć świadka, jego zeznań nie można uznać za przydatne w tej sprawie. Mając na uwadze treść zeznań ww. świadków wskazać należy, iż zachowanie pracowników zakładu karnego naruszyło godność powoda w związku z wyznawaną przez niego religią. Zauważyć przy tym należy, iż wyznanie powoda przedstawiane było w negatywnym kontekście w momencie zgłaszania przez niego wniosków do administracji zakładu karnego. W efekcie każda odmowa udzielona powodowi była traktowana przez współosadzonych jako związana z jego wyznaniem, nawet jeżeli wynikała z innych okoliczności. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji związanych z udziałem powoda w kursach zawodowych. Mimo braku jednoznacznych dowodów potwierdzających, iż przyczyną odmowy udziału powoda w takich kursach było jego wyznanie, świadkowie właśnie tę przyczynę podawali jako uzasadnienie odmowy. Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał zarzuty powoda dotyczące naruszenia jego godności poprzez przedstawianie jego osoby w negatywnym świetle z uwagi na jego

wyznanie za uzasadnione. W tym miejscu podkreślić jednak należy, iż powód nie wykazał, aby przyczyną odmowy udziału w kursach zawodowych było dyskryminowanie go z uwagi na jego wyznanie.

P. S. zarzucał pozwanemu osadzenie go w celach nie spełniających norm metrażowych na jednego osadzonego tj. w celi 310 i w celach na oddziale(...). Poza tym osadzenie go w celach oddziału (...), gdzie panowały bardzo złe warunki socjalno – bytowe, nie były zapewnione warunki intymności w celach, wskutek braku wydzielenia kącika sanitarnego, brak było szafek na ubrania i żywność, brak możliwości korzystania z zajęć świetlicowych. Ponadto powód wskazywał, iż w sposób nieuzasadniony został na niego nałożony przez wychowawcę obowiązek polegający na sprawowaniu opieki nad współosadzonym ze znacznym stopniem niepełnosprawności S. R..

Jak wynika z protokołu sędziego penitencjarnego z przeprowadzonej w 2009 r wizytacji zakładu karnego przekroczenie norm zaludnienia w zakładzie karnym spowodowało pogorszenie warunków socjalno – bytowych, w jakich przebywają skazani oraz ograniczenie możliwości w zakresie prowadzenia działalności resocjalizacyjnej i wychowawczej. Pogorszeniu ulegały wówczas także stosunki interpersonalne panujące pomiędzy osadzonymi. W praktyce na cele mieszkalne w pozwanym zakładzie zostały zamienione wszystkie pomieszczenia do tego się nadające. Stan techniczny cel położonych w pawilonie A pozwanego zakładu w tym czasie był zadowalający. Zdecydowanie gorszy stan techniczny stwierdzony został w łazniach znajdujących się w tym pawilonie. Niepokój sędziego wizytatora budziło przeludnienie budynku, co powodowało ciasnotę oraz utrudnienia w funkcjonowaniu osadzonych. Pawilon B został w całości w protokole określony jako całkowicie wyeksploatowany, nadający się do natychmiastowego remontu. (k.473- 516) Z protokołu wizytacji przeprowadzonej w 2010 r wynika, iż od grudnia 2009 r zlikwidowane zostało przeludnienie Zakładu Karnego w S.. Na cele mieszkalne w pozwanym zakładzie zostały zamienione wszystkie pomieszczenia do tego się nadające, co spotkało się z niezadowoleniem osadzonych. Na cele mieszkalne zostały też zmienione niektóre pomieszczenia świetlicowe, co spowodowało zmniejszenie tego rodzaju zajęć. Stan techniczny pawilonów (...)uległ pogorszeniu od czasu poprzedniej wizytacji. W (...) powiększyło się zawilgocenie występujące w łazniach i w niektórych celach (...) natomiast nadawał się tylko do natychmiastowego generalnego remontu. (k. 517 - 563) Zły stan techniczny budynku (...) potwierdziły także przeprowadzone na zlecenie (...) w W. kontrole stanu techniczno – sanitarnego budynku oraz podjęte w wyniku tych kontroli decyzje nakazujące zapewnienie odpowiedniego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń w Pawilonie B Zakładu Karnego w S.. (pismo k. 424 – 428, k. 609 – 609v, protokoły kontroli k. 588 – 599, k. 610 -612v, decyzja k. 613- 614v, k. 615 – 615v)

Podczas pobytu w zakładzie karnym w celach położonych w (...)powód przebywał w okresie od dnia 19.11.2010 r do 01.09.2011r. (k. 1331) Stan techniczno – sanitarny tych cel był bardzo zły. Odpadające klepki podłogowe, zawilgocenie, zagrzybienie cel, brak szafek na ubrania i żywność, zużyte wyposażenie cel. Powyższe wynika nie tylko z wyżej wskazanych dokumentów ,ale także z zeznań wysłuchanych w sprawie świadków. Z zeznań świadka J. K. (1) (k. 787v – 788v) wynika, że był on wychowawcą zatrudnianym na oddziale(...)pozwanego zakładu. Świadek przyznał, iż na tym oddziale położonym w pawilonie B były złe warunki techniczno – sanitarne . Budynek wymagał remontu generalnego. Również świadek J. K. (2) (k. 788v – 789v) potwierdziła zły stan techniczny i warunki sanitarne w pawilonie(...) zakładu karnego. Występowało duże zagrzybienie, zawilgocenie ścian w celach, korytarzach. Świadek P. C. (k. 872 – 873) wskazał, iż warunki sanitarno – techniczne panujące w celach w pawilonie(...)były bardzo złe. Kąciki sanitarne nie były oddzielone całkowicie od reszty celi, występowało zagrzybienie, zawilgocenie. Osadzeni nie mieli zapewnionego prawa do intymności. Nie było wystarczającej liczby szafek. Osadzeni musieli jedzenie trzymać razem z ubraniami pod łóżkiem. Do cel nie była doprowadzona ciepła woda, nie można było zrobić prania. Z zeznań świadka D. S. (k. 873 – 874) wynika, że w celach w pawilonie(...) istniały bardzo złe warunki techniczne i sanitarne. Świadek Ł. S. (k. 1118v – 1119v) zeznał, iż na oddziale (...) było zagrzybienie, odpadał tynk ze ścian, kąciki sanitarne były oddzielone w sposób niezapewniający intymności. Generalnie warunki sanitarne były bardzo złe. Świadek R. L. w swoich zeznaniach (k. 1115v – 1116v) podkreślał bardzo zły stan techniczny i sanitarny cel mieszkalnych w pawilonie(...). Świadek D. B. (k. 1116 v – 1117v) potwierdził istnienie złych warunków sanitarnych i technicznych w celach na (...). Świadek P. M. (k. 783v – 785) zeznał, iż w celach 404, 423, 419, gdzie przebywał razem z powodem były bardzo złe warunki sanitarne i techniczne. Świadek S. J. (k. 785 – 786) potwierdził, iż cele (...), gdzie przebywał także powód były w bardzo złym stanie techniczno – sanitarnym. Również świadek K. O. (k. 786 -787) potwierdził bardzo zły stan techniczno- sanitarny (...),

gdzie przybywał także powód. Świadek S. R. (k. 866 -868, k. 870v - 871) zeznał, iż na oddziale (...) były złe warunki sanitarne, było zagrzybienie, wilgoć, kącik sanitarny niezapewniający intymności. Zeznania wszystkich wymienionych świadków są w tym zakresie zgodne i wzajemnie się uzupełniają. Tym samym Sąd uznał je za w pełni wiarygodne. W takich warunkach powód przebywał przez okres ponad 10 miesięcy. Za uzasadniony uznać należy zarzut powoda w tym zakresie dotyczący naruszenia jego godności poprzez przebywanie przez ww. okres w warunkach sanitarnych nie zapewniających podstawowych standardów w tym zakresie.

Mimo stwierdzenia przez sędziego wizytatora, iż od 2009 r zlikwidowano w pozwanym zakładzie karnym problem przeludnienia, powód zgłaszał zarzuty również w tym zakresie. Przesłuchani przez Sąd świadkowie potwierdzali zarzuty powoda w zakresie nieprawidłowo ustalonej powierzchni celi 310 przez pozwanego i osadzenie w niej zbyt dużej liczby skazanych w stosunku do powierzchni. Świadek J. O. (k. 1117v – 1118) zeznał, iż jego zdaniem cela nr 310, w której przebywał razem z powodem miała nieodpowiedni metraż w stosunku do liczby osadzonych. Świadek S. J. (k. 785 – 786) zeznał, iż w celi nr 310, gdzie przebywał razem z powodem był bardzo mały metraż w stosunku do liczby osadzonych. Zastrzeżenia dotyczące przeludnienia zgłaszali do działu kwatermistrzowskiego. Nie przynosiło to jednak żadnych efektów. Świadek K. O. (k. 786 -787) zeznał, iż (...)nie miała odpowiedniego metrażu i była przeludniona. Świadek S. R. (k. 866 -868, k. 870v - 871) zeznał, iż metraż tej celi był zbyt mały w stosunku do liczby osadzonych. Świadek J. S. (k. 1334v – 1335) zeznał, iż cela 310, gdzie przebywał razem z powodem nie spełniała normy powierzchniowej w stosunku do liczby osadzonych. Zeznania tych świadków zostały potwierdzone przez sędziego penitencjarnego. W trakcie postępowania prowadzonego przez sędziego penitencjarnego na skutek skargi P. S. (sygn. akt. III Pen 1191/12) zarządzeniem z dnia 27 listopada 2012 r skarga została uznana za zasadną w zakresie pobytu powoda w nienormatywnej powierzchni celi nr (...)w okresie od 30.07.2010 r do 19.11.2010 r, w której przy powierzchni 14,51 metra przebywało pięciu osadzonych. (k. 11576). Poza tym w trakcie postępowania prowadzonego przez sędziego penitencjarnego na skutek skargi J. O. (sygn. akt. III Pen 144/12) zarządzeniem z dnia 12 września 2012 r skarga została uznana za zasadną w zakresie błędnego wymiaru celi (...)i zwrócono się do pozwanego o wydanie decyzji dostosowującej ilość osadzonych w celi (...)do ich faktycznej powierzchni ustalonej w wyniku dokonania obliczeń w oparciu o dane podane przez administrację zakładu karnego. (k. 1330 – 1330v) W trakcie postępowania prowadzonego przez sędziego penitencjarnego na skutek skargi P. S. (sygn. akt. III Pen 176/12) zarządzeniem z dnia 17 października 2012 r skarga została uznana za zasadną w zakresie wymiaru celi nr (...) w której przy powierzchni 14,79 metra przebywało pięciu osadzonych. (k. 1365). P. S. w celi nr (...) jako przeludnionej przebywał okresie od dnia 26.01.2012 r do dnia 04.04.2012 r oraz od dnia 22.05.2012 r do dnia 18.09.2012 r (k. 1331) W tym zakresie zarzuty powoda dotyczące osadzenia go w przeludnionych celach uznać należy za uzasadnione.

Poza tym jak wynika z opinii biegłego z zakresu budownictwa powierzchnia celi nr (...) została ustalona następująco: 5, 9885 mkw lub 5,99552 mkw w zależności od przyjętej normy budowlanej. (opinia biegłej k. 1654 – 1656, k. 1742 -1743) Natomiast powierzchnia tej celi według pozwanego wynosiła 6,04 mkw. (pismo k. 1625) Mimo ,iż zdaniem biegłej powierzchnia tej celi nie przekracza 6 mkw, to jednak wielkość tej powierzchni jest bardzo zbliżona do tej liczby i różnicę można uznać za leżącą w granicach błędu. W zakresie pozostałych dwóch cel nr (...) i nr (...), co do których powód zarzucał przeludnienie, nie zostało ono wykazane. Jak wynika z opinii biegłej z zakresu budownictwa w tym zakresie, cela mieszkalna nr (...) miała powierzchnię 15,47 mkw lub 15,77 mkw w zależności od przyjętej normy budowlanej, (powierzchnia celi wg pozwanego 15,65 mkw), cela nr (...)miała powierzchnie 5,99 mkw lub 6,06 mkw w zależności od przyjętej normy budowlanej. (powierzchnia celi wg pozwanego 6,09 mkw). Opinia w tym zakresie jest jednoznaczna. Zdaniem Sądu nie można uznać, aby zarzut przeludnienia wyżej wskazanych cel został przez powoda wykazany.

Zgodnie z treścią art. 110 par 1 i 2 k.k.w. skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej. Powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. W ocenie Sądu pozwany nie wywiązał się należycie z obowiązku zapewnienia powodowi odpowiedniego metrażu w celi nr (...)oraz obowiązku

zapewnienia odpowiednich warunków sanitarno – bytowych w celach mieszkalnych na terenie Pawilonu B pozwanego zakładu.

W toku przedmiotowej sprawy powód nie wykazał, aby na skutek polecenia wychowawcy zmuszony był do opieki na niepełnosprawnym współosadzonym. Wysłuchani w sprawie świadkowie potwierdzają jedynie fakt takiej opieki. Na podstawie ich zeznań nie można jednak stwierdzić, aby do opieki tej powód został przymuszony przez pracowników pozwanego. Zeznanie świadka D. B. (k. 1116 v – 1117v) wynikało, iż powód opiekował się jednym z osadzonych, starszym mężczyzną, który nie mógł mówić z uwagi na „dziurę w tchawicy”. Powód pomagał umyć się temu mężczyźnie, prać ubrania, przez co sam nie zdążył skorzystać z czasu przewidzianego na umycie się w łaźni. Świadek Ł. S. (k. 1118v – 119v) zeznał, iż widział jak powód pomagał myć się starszemu panu, pomagał prać mu rzeczy. Mężczyzna ten miał dziurę w krtani. Zdarzały się sytuacje, że powód sam nie zdążył się umyć z tego powodu, że wcześniej pomagał temu mężczyźnie. Zeznania tych świadków są zgodne ze sobą i jako takie zasługują na wiarę. Potwierdzają one jedynie fakt udzielania pomocy temu mężczyźnie przez powoda. W sprawie brak jest jednak innych dowodów, które potwierdzałyby zarzuty powoda, iż pomoc temu mężczyźnie została wymuszona przez wychowawcę. Sąd tego zarzutu nie uznał za wykazany.

W zakresie zarzutu dotyczącego braku możliwości korzystania z zajęć świetlicowych twierdzenia powoda uznać należy za nieuzasadnione. Jak wskazano wyżej likwidując istniejące w zakładzie karnym przeludnienie wszystkie nadające się do tego pomieszczenia zamieniono na cele mieszkalne. Dotyczy to także części pomieszczeń świetlicowych. Tym samym wystąpiły ograniczenia w możliwości korzystania z takich zajęć. Potwierdził to w swoich zeznaniach świadek J. S. (k. 1334v – 1335) Jak wynika z protokołów sędziego penitencjarnego z przeprowadzonych wizytacji zakładu karnego działalność kulturalno – oświatowa w zakładzie karnym prowadzona jest wielopłaszczyznowo jako audiowizualna i redakcyjna radiowęzła zakładowego, biblioteki centralnej i punktów bibliotecznych, warsztatu introligatorskiego, świetlicy centralnej i świetlic oddziałowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu, organizacja imprez, koncertów i spotkań z ciekawymi ludźmi. Tym samym nawet w przypadku likwidacji części świetlic oddziałowych skazani mają możliwość uczestniczenia w inny sposób w działalności kulturalno – oświatowej na terenie zakładu karnego. Tym samym zarzutu powoda w tym zakresie Sąd nie uznał za uzasadniony.

Reasumując Sąd uznał za uzasadnione jedynie część żądań powoda, a dokładnie tych, które związane były z: osadzeniem powoda w celach dla osób palących wbrew jego deklaracji z osobami palącymi, brakiem możliwości korzystania przez powoda z dobrodziejstwa spaceru ze względu na nieuregulowanie sytuacji osób niepalących w miejscu odbywania się spaceru, brakiem zapewnienia właściwych ilości środków czystości koniecznych do utrzymania porządku w celi i higieny osobistej osadzonych, osadzeniem powoda w celach nie spełniających norm metrażowych na jednego osadzonego tj. w celi (...), osadzeniem powoda w bardzo złych warunkach socjalno – bytowych w celach na oddziale (...Pawilonu(...)), nie zapewnieniem warunków intymności w celach na oddziale czwartym pawilonu (...) wskutek braku wydzielenia kąpaka sanitarnego, brakiem szafek na ubrania i żywność, obrażą uczuć religijnych powoda.

Zdaniem Sądu, jak wynika z wyżej opisanych rozważań, powód wykazał zarówno naruszenie jego dóbr osobistych powodujące szkodę niemajątkową, jak i bezprawność naruszenia dobra osobistego i związek przyczynowy pomiędzy tym naruszeniem a szkodą niemajątkową, która spowodowana jest naruszeniem oraz winą sprawcy szkody.

Zgodnie z brzmieniem art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostało naruszone na skutek działania innej osoby może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. W przedmiotowej sprawie powód za swoje krzywdy moralne domagał się zasądzenia łącznie kwoty 280.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Zdaniem Sądu zarówno kwota łączna, jak i poszczególne kwoty wynikające z każdego z zarzutów uznać należy za zbyt wysokie i nieproporcjonalne do dokonanych naruszeń i rozmiaru odniesionej szkody niemajątkowej. Oceniając zasadność żądania powoda Sąd miał na uwadze sposób w jaki doszło do naruszenia praw powoda, okres czasu w jakim trwały uciążliwości związane z naruszeniem praw powoda, rozmiar tych uciążliwości i konsekwencje jakie powodowały w życiu powoda. Sąd przy tym kierował się nie subiektywnym odczuciem powoda, ale realnym zakresem dokonanych naruszeń dóbr osobistych powoda.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał za zasadne uwzględnienie żądań powoda w łącznej kwocie 2.000 zł tytułem należnego mu zadośćuczynienia. Na kwotę tę składają się: kwota 600 zł z tytułu osadzenia powoda w celach dla osób palących wbrew jego deklaracji z osobami palącymi, kwota 250 zł z tytułu braku możliwości korzystania przez powoda z dobrodziejstwa spaceru ze względu na nieuregulowanie sytuacji osób niepalących w miejscu odbywania się spaceru, kwota 350 zł z tytułu braku zapewnienia właściwych ilości środków czystości koniecznych do utrzymania porządku w celi i higieny osobistej osadzonych, kwota 400 zł z tytułu osadzenia powoda w celach nie spełniających norm metrażowych na jednego osadzonego i w celach na oddziale (...) w bardzo złych warunkach socjalno – bytowych, 400 zł z tytułu obrazy uczuć religijnych powoda. Po zsumowaniu tych kwota powstała łączna kwota 2000 zł uznana przez Sąd jako adekwatna do rozmiaru odniesionej przez powoda krzywdy niemajątkowej. Sąd przyjął za zasadne uwzględnienie żądań powoda w wysokości 1% z każdej żądanej kwoty. W przypadku obrazy uczuć religijnych kwota ta została obniżona z uwagi na uznanie za uzasadnione jedynie części zarzutów powoda w tym zakresie. W tym miejscu wskazać należy, iż powód nie wykazał, aby naruszenie jego dóbr osobistych przez pozwanego wywołało u niego długotrwałe lub trwałe negatywne skutki w jakiegokolwiek sferze jego życia, a także aby miało wpływ na postrzeganie osoby powoda przez osadzonych i wiązało się z negatywnymi reakcjami ze strony osadzonych wobec powoda.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w wyroku. Z uwagi na sytuację majątkową powoda oraz charakter jego żądania Sąd uznał za zasadne zastosować treść art. 102 k.p.c. i odstąpić od obciążania powoda nieuiszczonymi kosztami należnymi na rzecz Skarbu Państwa oraz kosztami zastępstwa procesowego należnymi na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa zastępującej w tej sprawie pozwanego.